

ПРЕЛЮДІЯ

Це незвична схованка охоронця лісу. Весь рік він стоїть через день на варті посеред безладної купи дерев у пташиному заповіднику Монтроз на озері Мічиган, сморід води в якому здається його висохлому носу розкішним, мов аромат шоколаду. Але щороку в червні, у Купальську ніч, він прямує до Церкви Святого Станіслава Костки в Західному місті, щоб охороняти квітку папороті, яка розцвітає.

Йому тут не подобається. Не подобається, як його копита грюкають по дерев'яній підлозі — різко, з відлунням. Не подобається стеля, яка закриває зірки. І загалом не подобаються релігійні споруди, ця одержимість питаннями добра і зла, гріховності, сучасності та вічності... Йому це все здається якоюсь нісенітницею.

Але саме тут творять глибинну магію, тому що це місце купили за дуже високу ціну. Люди приїхали зі старої країни в нову, щоб заробляти на хліб, і вишкребли з гаманців усе, щоб побудувати цю церкву, хоча гаманці в них були не дуже товсті. Така жертва створює борг, а для магії

немає нічого кращого за величезну боргову яму. Саме тому тут зручно влаштувалася магія; її не хвилює, що про це можуть подумати віряни. І Лісовика сюди теж тягне.

У святилищі тихо й спокійно. Лісовик відхиляє назад голову з рогами, щоб роздивитися фрески на куполі. На нього дивляться з купола всі мешканці Небес, які сидять на хмарах.

Двері храму відчиняються, і коли Лісовик опускає голову, виявляється, що в кінці бокового нефа стоїть смертний.

Надприродний дим клубочиться навколо чорних чобіт чоловіка, залишки священного вогнища. В Купальську ніч запалюють багато священних вогнищ, і цей чоловік, напевне, перестрибнув через одне з них, щоб отримати благословення. А ще біла квітка полину в бутоньєрці, поза сумнівом, зірвана з квітчастої корони віли. Лісовик не здогадався одразу, але тепер зрозумів напевно: цей чоловік зовсім не звичайний.

Тепер у нього залишилося лише одне завдання: зірвати квітку папороті, що розцвітає.

Чоловік зупиняється неподалік від Лісовика й ховає руки за спину, мов солдат за командою «Вільно!» Він дивиться з недовірою, але без страху, і це дивніше за все інше в ньому.

Зростом цей чоловік досягає лише грудної клітки Лісовика і вдвічі тонший. У Лісовика тіло чоловіка, якого розтягнули: довгі руки, великі долоні, кігті, тверді розщеплені копита й замість голови череп оленя. Посох Лісовика — заввишки з молоде деревце. На його широких пласких плечах росте мох, а в очницях розцвітають квіти.

— Йди геть, — каже Лісовик. Його голос схожий на шурхіт гілок на вітру.

— Мілорде Лісовику, — каже чоловік, поспіхом вклонившись. — Ходять чутки про квітку папороті в лісах Еджбрука і в парках, що межують з озером Мічиган.

— То навіщо ти прийшов сюди? — питає Лісовик.

Чоловік схиляє голову. Волосся в нього коричневе із сивиною, мов кора дерева в звичному сховищі Лісовика. Його очі — того самого відтінку, наче їх намалювали одним пензлем.

— В усіх цих чутках є дещо спільне, — каже чоловік. — Саме тому я прийшов сюди слідом за вами.

Лісовик стоїть мовчки. Він дуже погано пам'ятає сьогоднішню подорож з пташиного заповідника Монтроз. Какофонія вулиць, натовп, метал і пластик. Повітря загусло від вихлопів. Будинки закривають небо. Лісовика вело вперед лише бажання досягти мети. «*Бажання досягти священної мети*», — думає Лісовик, а мешканці Небес дивляться на нього з фрески.

Цього чоловіка Лісовик не пам'ятає. Та оскільки він стоїть перед Лісовиком, не маючи видимих мотивів для брехні, Лісовик вирішує, що йому можна вірити.

— То де квітне папороть? На внутрішньому дворі? В чаші зі святою водою?

Чоловік знову схиляє голову, кривить губи у зловтішній посмішці:

— На вівтарі?

В модуляціях його голосу є щось таке, що нагадує Лісовику про давні часи.

Лісовик прийшов сюди так само, як багато хто з його роду-племені, менше століття тому. Він тікав від жорстокості Священного ордену, що полював на всіх істот, які ходили або повзали по цій землі. Вони прийшли зі смертними, які тікали від іншої жорстокості: вони були

смертними, але їх мучили не менше. Лісовик з ніжністю згадує про притулок, який надали йому ті смертні, та як вони стали рідними, розділивши біль і тікаючи разом.

Раніше Лісовик жив у іншому місці, вдавав із себе охоронця на маленькому клаптику лісу в старій країні на березі річки. Таким був його вибір, але він прийшов сюди, супроводжуючи смертну жінку, точніше — супроводжуючи рослину, яку вона несла: папороть, що розпухла й могла розквітнути в Купальську ніч.

Жінку теж вела вперед майже свята ціль. Вона не могла пояснити свою прив'язаність до рослини, яку везла через море. Лісовик відчував бруд, який вона вишкрібала з-під нігтів, діставши папороть з горщика і поклавши її на вітвар, а коріння рослини скрутилося в камінь. Лісовик відчував запах ладану з кадила і якимось чином учув наспівування Баби Яги, яка їх усіх зачарувала...

— Хто ти такий? — питає Лісовик у чоловіка.

— Я прохач, — відповідає чоловік.

— Ти дурень. Йди геть.

— Я знаю, що ви охороняєте квітку папороті. Знаю, що ваше завдання — не допускати негідних. Як мені довести, що я гідний?

— Ти очікуєш відповідей, але сам їх не даєш. Йди геть!

— Я прохач, — спокійно каже чоловік. — І я не піду.

Лісовик спирається на посох. Чоловік тричі відмовився піти.

— Змагання, — каже Лісовик. — Якщо ти переможеш, я відійду. Якщо програєш, підеш геть.

— Змагання в чому?

— У чомусь, що ти вмієш, і я теж вмю. Ти танцюєш?

Чоловік усміхається:

— Ні, мілорде. Хіба що мене зачарує віла.

Він стукає носком чобота по підлозі, щоб привернути увагу до слідів священного вогнища, які прилипли до чобіт.

— Ти співаєш?

Чоловік хитає головою.

— Тебе виховали для насильства, як і всіх з твого роду, — каже Лісовик. — Можливо, ти вмієш стріляти з лука?

— Буває, — каже чоловік. — Так.

Лісовик киває. Підіймає посох — стару гілку, криву та суху, й вдихає в неї життя, робить її гнучкою, як молоде деревце. Потім Лісовик простягає руку до очниці й вириває одну з квіток, які в ній ростуть. Вириває квітку, стебло та біле коріння й стискає кігтями.

Всі рослини в лісі Лісовика в боргу перед ним, тому, коли Лісовик запитує, рослина відповідає, стає довгою й товстою, як мотузка. Лісовик прив'язує обидва кінці квітки до посоха, який зігнувся, й робить лук.

Чоловік спостерігає за всім цим. Він зачарований, як будь-який смертний, але не затамовує подих.

Лісовик знає людей вже багато століть. Ті, хто знає, як побачити Лісовика, також знають, що їм слід його боятися. Не бояться його лише ті, хто волів би, щоб він помер. А цей чоловік — дивина, не боїться й не має наміру вбити Лісовика.

— Хто ти такий? — ще раз питає Лісовик і бере з сусідньої лави олівець, робить його довшим та гострішим, схожим на стрілу.

— Я — прохач, — каже чоловік. — От і все.

— Це — не «все» і навіть не велика частина чогось.

— Цього достатньо.

З цим Лісовик не може сперечатися. Змайструвавши лук і дві стріли, він кладе їх на лавку і шукає мішень. Хоча

Лісовик не має притаманної смертним пошани до святих, йому не подобається ідея обрати одного зі святих мішенню для стрільби. Це, здається, якимось нерозважливо.

Лісовик змушує одну з рослин в своєму оці розквітнути, щоб заповнити місце квітки, яку він вирвав. Вказує на одну з фресок на стіні навскіс від себе. Фрески намальовані між вікнами, на кожній з них зображений визначний момент: чоловік на хресті, чоловік примножує хліб і рибу, жінка миє ноги чоловіку. А тут дія відбувається в саду.

— Мішенню буде його око, — каже Лісовик.

Смертний здивовано піднімає брови, і Лісовик додає:

— Ти, звісно, не заперечуєш проти мішені — ока змія?

— Я заперечую проти псування приватної власності.

Не хочу, щоб мене заарештували, — зізнається чоловік.

— Коли закінчимо, я все полагоджу.

Чоловік киває. Лісовик вставляє стрілу і натягує тятиву. Він вдихає затхлий запах ладану, випускає стрілу, й вона влучає точно в око змія, який обвиває щиколотку жінки в Едемському саду.

Лісовик віддає лук чоловіку.

— Якщо твоя стріла влучить поряд з моєю, — каже Лісовик, — я вважатиму тебе переможцем.

Чоловік бере у Лісовика лук. Спочатку Лісовик не впевнений, що чоловіку вистачить сил вистрелити — Лісовик набагато більший за чоловіка, і, якщо цей чоловік — звичайна людина, він не зможе навіть натягнути тятиву. Та ким би він не був, він сильніший за більшість людей. Він вставляє стрілу і натягає тятиву, дихає глибоко і повільно.

Ще до того, як він випускає стрілу, Лісовик знає, що чоловік не перемає. Він надто нетвердо тримає лук, ця зброя завелика для нього. Стріла влучає в горло змія,

точно під мішенню. Чоловік опускає голову й повертає лук Лісовику.

Лише після цього його руки починають тремтіти.

— Будь ласка, — каже чоловік.

Лісовик чув від чоловіків тисячі речей: виклики та зухвальства, запитання та вимоги, вмовляння. Він рідко чув, щоб вони благали.

— Будь ласка, — повторює чоловік. — Я знаю чари, які оточують квітку папороті, й всі вони мене випробують. Я прошу лише, щоб ти дозволив мені пройти випробування.

Лісовик дістає стрілу з лука, розпрямляє його, висушує й робить твердим, доки він знову не стає його посохом.

— Багато хто шукав квітку папороті, — каже Лісовик. — Вони шукають талісман, який принесе їм щастя й багатство, владу й мудрість. Або хочуть її продати, щоб пробити для себе новий шлях чи принести світло в своє коротке темне життя. Іноді найбільш самовіддані з них навіть шукають особливе зіцлення для братів і сестер, батьків і матерів. Для якої з цих цілей ти шукаєш квітку папороті?

— Для жодної з них, — відповідає чоловік. — Я шукаю квітку папороті для незнайомої... істоти.

Лісовик знає, що чоловік бреше. Він відхиляє голову назад, щоб ще раз подивитися на стелю, на натовп людей, які вдягнені в плащі та слухають Святе Писання.

— Купальська ніч — це ніч химерних загаганок, — каже Лісовик і відступає в бік, вказуючи на вівтар позаду себе.

— Дякую, — тихо каже чоловік.

— Коли ти дізнаєшся, які саме випробування на тебе чекають, ти, можливо, пожалкуєш про те, що мені дякував.